

Toespraak van drs. Ineke Bakker, voorzitter Stuurgroep 'In vrijheid verbonden'

ter gelegenheid van de aanbidding van 780 handtekeningen door Platform Levensbeschouwing in Kleurrijk Fryslân op 19 november 2007 in Leeuwarden

Geachte dames en heren,

Graag wil ik u allereerst heel hartelijk bedanken voor de uitnodiging om hier vanavond de handtekeningen in ontvangst te nemen die het Platform Levensbeschouwing in Kleurrijk Fryslân in de afgelopen maanden heeft ingezameld. Ik ben daar heel blij mee, omdat het doel van het initiatief 'In vrijheid verbonden' juist is om op alle niveaus in onze samenleving te bevorderen dat mensen van verschillende religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen elkaar ontmoeten en beter leren kennen, elkaar wederzijds respecteren en waar mogelijk tot samenwerking komen.

De opgehaalde handtekeningen laten zien dat er op tal van plaatsen in Friesland al dit soort ontmoetingen en vormen van samenwerking bestaan. Als ik zie wat er in Nederland gebeurt, dan is het duidelijk dat interreligieuze contacten en ontmoetingen in Friesland al een lange geschiedenis hebben, dat er juist in Friesland heel veel op dit terrein gebeurt. U mag daar best trots op zijn.

Achtergrond

Misschien is het goed als ik hier kort de achtergrond en ontstaansgeschiedenis van het initiatief 'In vrijheid verbonden' nog even naar voren haal. In 2005 vierde Koningin Beatrix haar zilveren regeringsjubileum. Om de festiviteiten goed voor te bereiden werd een Nationaal Comité Zilveren Regeringsjubileum Koningin Beatrix in het leven geroepen. In dit Comité ontstond het plan om in het kader van de viering van het regeringsjubileum een bijeenkomst te organiseren van de verschillende religieuze en levensbeschouwelijke tradities in ons land, als een bijdrage aan het feest. Zo konden de religies en levensbeschouwingen laten zien dat zij graag in vrede en wederzijds respect met elkaar willen samenleven in dit land. Er werd een Stuurgroep opgericht van enkele leden van het Nationaal Comité, aangevuld met deskundigen op het terrein van de interreligieuze dialoog.

De Stuurgroep was van mening dat de bijeenkomst een zo breed mogelijk draagvlak zou moeten hebben. Dat er niet alleen vertegenwoordigers van de meer liberale vleugels van de verschillende religies aan mee zouden moeten werken, maar ook vertegenwoordigers van de meer orthodoxe vleugels, voor wie interreligieuze ontmoetingen niet bij voorbaat vanzelfsprekend zijn. Daarom werden van zowel liberale als meer orthodoxe religieuze en levensbeschouwelijke landelijke koepelorganisaties vertegenwoordigers uitgenodigd om de

bijeenkomst voor te bereiden. Op een zogenaamde klankbordgroepbijeenkomst kreeg het plan voor een landelijke bijeenkomst van religies en levensbeschouwingen grote bijval en gezamenlijk werd als motto gekozen 'In vrijheid verbonden'.

Op 15 december 2005 werd de viering van het zilveren regeringsjubileum dan ook stijlvol afgesloten met een bijeenkomst van religies en levensbeschouwingen in de Dom in Utrecht. H.M. de Koningin was daarbij aanwezig en ontving de groeten van twaalf religieuze en levensbeschouwelijke leiders. Prof. dr. James Kennedy sprak een prachtige rede uit waarin hij de achtergrond van de vrijheid van godsdienst en van meningsuiting schetste in de geschiedenis en actualiteit van ons land. Er waren ruim 800 mensen aanwezig en de NOS zond de bijeenkomst 'live' uit. Na afloop was er een ontvangst waar mensen van verschillende religies en levensbeschouwingen elkaar konden ontmoeten. Al met al werd de bijeenkomst als een zeer positieve bijdrage aan het bevorderen van het in vrede met elkaar samenleven in ons land ervaren.

Na het succes van de eerste bijeenkomst werd er van verschillende kanten aangedrongen op een vervolg. Dat vond allereerst op lokaal niveau plaats, waar gemeentebesturen en/of besturen van religieuze organisaties besloten tot het organiseren van vergelijkbare bijeenkomsten in de eigen gemeente.

Maar ook landelijk werd het initiatief voortgezet. Op 23 januari 2007 kwam er een tweede landelijke bijeenkomst in de Aula van het Academiegebouw van de Universiteit van Utrecht. Precies op die plaats werd op 23 januari 1579 de Unie van Utrecht gesloten, waarin de vrijheid van godsdienst voor het eerst werd vastgelegd. Eerst tekenden de noordelijke gewesten van de Republiek der Nederlanden: Holland, Zeeland, Utrecht, Gelre en de Groningse Ommelanden, en later dat jaar sloten ook Overijssel, Drenthe en de Heerlijkheid Friesland samen met enkele steden zich bij de Unie aan. De Unie is een "eeuwig verbond van eenheid". In artikel 13 wordt gesteld "dat alle burgers vrij zijn om hun eigen geloof te belijden en dat de overheid niemand voor dat geloof ter verantwoording mag roepen of vervolgen".

Dit grondrecht van vrijheid van godsdienst en het inzicht dat de overheid niet mag treden in de geloofs- of levensovertuiging van haar burgers zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en vormen de basis voor vreedzaam samenleven. Dit is enkele eeuwen later uitgewerkt in artikel 18 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens van de Verenigde Naties uit 1948. Dit artikel luidt: "Een ieder heeft recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst; dit recht omvat tevens de vrijheid om van godsdienst of overtuiging te veranderen, alsmede de vrijheid hetzij alleen, hetzij met anderen zowel in het openbaar als in zijn particuliere leven zijn godsdienst of overtuiging te belijden door het onderwijzen ervan, door de praktische toepassing, door eredienst en de inachtneming van geboden en voorschriften".

Op de tweede bijeenkomst op 23 januari 2007 werd een Gemeenschappelijke Verklaring getekend en gepubliceerd van religieuze en levensbeschouwelijke gemeenschappen in ons land. Als eersten tekenden 12 vertegenwoordigers van religieuze en levensbeschouwelijke

koepelorganisaties, waarna zij de verklaring aanboden aan de Koningin. Eerder had de toenmalige Amsterdamse wethouder Ahmed Aboutaleb in een persoonlijke rede gewezen op het belang van godsdienstvrijheid en de gelijkheid van mensen voor de wet.

Omdat door participanten aan deze tweede bijeenkomst en anderen gevraagd werd om de Gemeenschappelijke Verklaring ook te mogen ondersteunen, werd in allerijl een website geopend waarop de Verklaring te lezen staat en waar mensen hun steun kunnen betuigen. De handtekeningen die in Friesland zijn opgehaald, zullen eveneens op deze website www.invrijheidverbonden.nl vermeld worden.

Daarbij moet ik wel zeggen dat voor de Stuurgroep 'In vrijheid verbonden' het nooit het doel geweest is om zoveel mogelijk handtekeningen op te halen. Het gaat de Stuurgroep om het bevorderen van contacten tussen mensen van verschillende religies en levensovertuigingen in ons land, op welke manier dan ook. Daar zal de Stuurgroep zich voor blijven inzetten, door het versterken van lokale initiatieven, door inhoudelijke verdieping en door het opzetten van een ambassadeursnetwerk.

De door u hier verzamelde handtekeningen zie ik als een belangrijke stimulans voor de Stuurgroep om door te gaan met het werk. Uit uw handtekeningen lees ik af dat er in dit land, en zeker in Friesland, vele burgers zijn die in vrede en wederzijds respect met elkaar willen samenleven. Dat is in onze tijd, met zijn toenemende spanningen en conflicten, van buitengewoon groot belang. Daarom nogmaals heel veel dank voor de handtekeningen!